

MARIA KARPLUK
(30 X 1925–2 I 2016)

12 stycznia 2016 r. pożegnaliśmy na cmentarzu Rakowickim w Krakowie nestorkę polskiego językoznawstwa Profesor Marię Karpluk. Urodzona 30 października 1925 r. w Brodach, w byłym województwie tarnopolskim, po drugiej wojnie światowej została repatriowana. Przyjechała wraz z matką najpierw do Kielc, gdzie zdała maturę, a później na studia do Krakowa, i z tym miastem związała całe swoje życie.

Maria Karpluk drogę naukową rozpoczęła od uzyskania stopnia magistra filologii polskiej w 1952 r. Pracę magisterską oraz późniejszą rozprawę doktorską „Słowiańskie imiona kobiece” pisała pod kierunkiem Witolda Taszyckiego. Tytuł doktora nauk humanistycznych otrzymała w 1962 r. Pięć lat później, w 1967 r., opublikowała rozprawę „Język Jana Jurkowskiego”, na podstawie której w 1969 r. przyznano Jej stopień doktora habilitowanego. W 1981 r. została mianowana profesorem.

Jeszcze jako studentka została zatrudniona od 1 listopada 1949 r. w krakowskiej Pracowni Leksykograficznej Instytutu Badań Literackich, na wniosek kierownika tej pracowni, swojego mistrza W. Taszyckiego. W instytucie tym pracowała nieprzerwanie do roku 1995 jako współautorka „Słownika polszczyzny XVI wieku”. W latach 1979–1993 pełniła funkcję kierownika krakowskiej pracowni — była w tej roli mądra i dobra, ceniona zarówno przez podwładnych, jak i przełożonych. Autorka 1225 haseł w „Słowniku polszczyzny XVI wieku”, z cza-

sem została członkiem komitetu redakcyjnego oraz redaktorką kilku tomów. Jej zainteresowanie historią języka wykraczało poza prace leksykograficzne — opublikowała prace dotyczące języka i stylu polskich pisarzy XVI w., a także fonetyki, fleksji, słowotwórstwa, leksykografii, wzajemnych wpływów językowych na pograniczach kulturowych polsko-czeskim, polsko-ruskim i polsko-żydowskim. Jedną z ważniejszych pozycji w Jej dorobku, który liczy blisko 250 publikacji, jest opracowany i wydany przez Nią „Słownik staropolskiej terminologii chrześcijańskiej”. Podejmowała także działania edytorskie związane z językowym opracowaniem dawnych tekstów, m.in. została zaangażowana do prac przy wydaniu pod patronatem Sejmu PRL „Dzieł wszystkich” Jana Kochanowskiego, zainicjowanym i kontynuowanym obecnie przez Instytut Badań Literackich. Uczestniczyła też od 1990 r. w pracach redakcyjnych czasopisma „Język Polski”.

Szczególną uwagę poświęciła zagadnieniom związanym z onomastyką. Jeszcze podczas studiów rozpoczęła prace nad uzupełnianiem kartoteki będącej podstawą powstającego pod redakcją prof. W. Taszyckiego „Słownika staropolskich nazw osobowych”, a w latach 1974–1984 — od tomu czwartego aż po ostatni — była recenzentem haseł zamieszczonych w tymże słowniku.

Szczególnie mocno była związana z czasopismem „Onomastica”, w którym w latach 1979–1998 pełniła funkcję sekretarza naukowego, poświęcając temu zajęciu bardzo dużo czasu i uwagi. Szczegółowa bibliografia wszystkich prac Marii Karpluk została zamieszczona w „Staropolskich studiach językoznawczych” Jej autorstwa, wydanych w Krakowie w 2010 r. jako LXXIX tom „Rozpraw Wydziału Filologicznego PAU”. Przyglądając się tej bibliografii, można zauważyć, że ponad jedną czwartą indywidualnego dorobku naukowego Profesor Karpluk stanowią prace onomastyczne. Są one poświęcone głównie staropolskiej antroponimii, choć znajdują się też wśród nich opracowania z zakresu toponimii.

Przez całe życie była aktywnym uczestnikiem licznych konferencji oraz członkiem różnych towarzystw i gremiów naukowych, w tym: Polskiej Akademii Umiejętności, Komitetu Językoznawstwa PAN, Polskiego Towarzystwa Językoznawczego, Towarzystwa Naukowego KUL, Towarzystwa Miłośników Języka Polskiego. W latach 1990–2002 wchodziła w skład Rady Naukowej Instytutu Języka Polskiego PAN w Krakowie. Została odznaczona Złotym Krzyżem Zasługi. Należy też wspomnieć o tym, że możliwość uczestniczenia w zjazdach utworzonego w 1993 r. Towarzystwa Przyjaciół Brodów była dla Niej prawdziwą przyjemnością.

Joanna Duska

Instytut Języka Polskiego
Polskiej Akademii Nauk
e-mail: joanna.duska@ijp-pan.krakow.pl